

Anssi Orrenmaa, niksologi ■ Kuvitus Anna Seppo

Tehy-lehti laittoi niksologin tiukan paikan eteen: Hoitotyön koetellut konstit

Voisiko Pirkan suositulla niksipalstalla olla annettavaa hoitotyön ammattilaisille? Valtakunnan puolivirallinen niksologi otti haasteen vastaan ja havaitsi sen kovaksi.

Vaatimaton niksinurkka Pirkan takasivun tuntumassa on kasvanut 33 vuodessa koko maan suosituimmaksi lehden palstaksi. Lukijoita on yli kaksi miljoonaa ja suosio kasvaa yhä. Pelkästään viime huhtikuussa palstalle lähetettiin ennätyselliset 999 ehdotusta.

Miksi näin valtava aineisto kalpenee ammatillisen hoitotyön äärellä?

Ensinnäkin niksi vierastaa työelämässä esiintyvää täydellisyden tavoittelua, sillä niksi on melko hyvin toimiva kotoinen konsti. Toiseksi niksielämän luova ote perustuu toden ja tarun rajamailla leikkittelyyn, mikä ei oikein sovi toimialoista terveysvaikutteisimmalle.

Muovinen pesupallo on oiva maidonkerääjä vauvaa imetettäessä, keksi niksi-ihminen ja minä tyhmä menin julkaisemaan sen. Kun järkyttynyt neljän lapsen äiti lähetti vastineensa, opin kerralla mikä on elintarvikemuovia ja mikä ei. Älä siis laita rintamaitoa pesupalloon!

Noin 70 000:sta ehdotuksesta on julkaistu 3900. Seuraava on harkinnassa:

Yskittääkö tai aivastuttaako väärässä paikassa? Paina peukalon kynnellä tiukasti pikkurillin kynnen alle, niin kohtaus menee ohi.

Konsti tuntuu toimivan, mutta uskaltaako sitä tarjota puolelle Suomea? Jos joka kymmenes lukija kokeilee konstia ja se tuo ei-toivottuja sivuvaikutuksia joka toiselle, oirehtii sata tuhatta niksi-ihmistä. Sitä ei kestä edes maan suosituin lehden palsta.

Entä mitä sanot seuraavasta:

Etkö saa selvää pienestä tekstistä? Laita peukaloiden ja etusormien päät yhteen niin, että niiden väliin jää pieni vinoneliön muotoinen aukko. Hae aukolle sopiva etäisyys silmän ja tekstin välissä, niin se tarkentaa kuin linssi. Toimii myös kauemmas. Ihmeellistä, mutta totta!

Tämä sorminiksi julkaistiin vasta kun silmääläkäri ja optikko olivat vahvistaneet sen pitävän paikkansa.

Nuha, tikku ja kuorsaus

Niksi-Pirkassa on kaikesta huolimatta nähty nippu terveysniksejä.

Häiritseekö nenän tukkoisuus untasi? Pane sipulin lohkoja pesuainetablettiverkkoon ja ripusta verkko sängyn pätyyn. (11/99)

Samaa vaikuttavaa ainetta on tarjottu myös yskän vaivaan: sipulia yöksi sukkiin. Flunssaa on torjuttu roikuttamalla kaulassa

rei'itettyä suklaamunan muovimunaa, jonka sisällä on valkosipulia.

Tämän kovempia tauteja ei nikseillä ole torjuttu. Lääkevarastoksi on tosin ehdotettu silmälasikoteloja ja muovimunaa. Ja lääkevoidetta on levitetty taikinanuolijalla.

Mutta miten niksi-ihminen poistaa tikun sormesta? Tässä kolme konstia:

Tikkua kynnen alta ottaessasi täytä sormustin ruokaöljyllä ja paina se sisältöineen noin tunniksi sormen päähän. Sen jälkeen voit poistaa tikun helposti ja kivuttomasti. (5/87)

Saitko sormeesi lasinsirun tai tikun? Saat sen pois teipillä, jonka painat sormen päälle ja nyp päät pois. Toimii usein pinsettejä ja neulaa paremmin. (6-7/01)

Jos ihossa on tikku tai piikki, pehmitä iho höyryllä. Sen jälkeen tikku irtoaa helposti (6-7/01)

Kuorsaajalle ehdotetaan tarrapapiljottia pyjaman selkään tai pientä palloa yöpuvun

selkätaskuun. Vain aviomieheen on lupa soveltaa seuraavaa:

Kun armas kuorsaa suu auki, ripauta suuhun suolaa. Tehoa siinä silmänräpäyksessä. (12/75)

Unissakävelyn epäilyksiä kehoitetaan varmistamaan askelmittarilla. Mutta miten hoi-tuu pimeän ajan vessareissu?

Kun joudut käymään vessassa keskellä yötä, ei paluu vuoteeseen ole helppoa, koska silmät ovat tottuneet kirkkaihin valoihin. Estä sokautuminen pitämällä toinen silmä kiinni. Palatessa sillä näkee mainiosti. (11/01)

Hefta maitokauppaan!

Pirkan niksit nojaavat monikäyttöisiin välineisiin, kuten sukkahousuihin, muovipussiin, pyykkipoikaan, maitotölkkiin ja perunalastuputkiloon.

Terveyskeskuksissa, sairaaloissa ja neuvoloissa näitä ei aina ole käsillä, mutta vas-

tapainoksi tarjolla on oma erikoisvälineistö. Luova oheiskäyttö on keksitty muun muassa injektioruiskulle, lääkepullelle ja muoviselle lääkepikarille.

Seuraava niksiehdotus on vielä julkaisematta. Toimisikohan?

Jos ruusun nuput nuokahtavat, laita veteen neljännes särkytablettia. Kukat virkistyvät ja aukeavat, vaikka lehdet kuivuvat. Kokeilin sairaalassa, kai niilläkin oli päänsärkyä.

Hoitoalalta lainatuista niksivälineistä laastari on suosituin. Tässä niistä kolme:

Kun lähdet haravoimaan tai muihin pihatöihin, laita käsiisi jo valmiiksi laastarit sellaisiin kohtiin, joihin tiedät rakon tulevan. (10/01)

Älä korjaa sateenvarjoon ilmestynyttä reikää neulalla ja langalla vaan kiinnelaastarin palasilla, jotka kiinnität suojan sisäpuolelle. (8/76)

Kun peset auton talvella, suojaa avaimenreiät teipillä tai vaikkapa laastarilla. Lukkoon ei pääse vettä eikä ole pelkoa jääytymisestä. (2/79)

Teippiä tarjotaan muissakin nikseissä laastarin vaihtoehdoksi, eikä ihme. Maalariinteippi kolkuttelee niksivälineiden aatelia ja nousussa ovat myös ilmastointi- ja pakkausteippi.

Hoitoalan ammattilaista piinannee jo kysymys: Entä hefta?

Valittaan on todettava, että hefta ei yllä niiden 1213 välineen joukkoon, joiden luovaa käyttöä pirkkaniksit ovat esitelleet kolmannesvuosisadan ajan. Tämä on harmittavaa, koska heftalla on loistavia ominaisuuksia pitävyydestä leikkavuuteen ja kirjoitettavuudesta joustavuuteen. Vertailukohdaksi nousee lähinnä niksivälineiden kuningatar sukkahousut, joista niksologia on löytänyt uskomattomat 60 erilaista niksiominaisuutta. Varovaisesti arvioiden hefta voisi yltyä vähintään 25 ominaisuuteen.

Mistäkö sen tiedän? Mummoni teki elämäntyönsä Kuortaneen kunnan terveystieteiden ja selvitti useimmat pikkupulmat heftalla, ja joskus isommatkin ongelmat.

Pirkan niksivälineiden valiot 1974-2006

1. Sukkahousut	182 niksiä
2. Muovipussi	147 niksiä
3. Pyykkipoika	53 niksiä
4. Sukka	45 niksiä
5. Muovipullo	42 niksiä
6. Maitotölkki	41 niksiä
7. Matkapuhelin	40 niksiä
8. Kuminauha	39 niksiä
9. Sanomalehti	33 niksiä
10. Perunalastuputkilo	30 niksiä

Pirkan parhaat hoitoniksit

1. Haava tulee usein sormen päähän, johon **laastari** on vaikea saada hyvin asettumaan. Leikkaa teippipäät pitkittäin halki, jolloin voit kiinnittää ne ristiin x:n muotoon ja haavatyynyosa asettuu kuppimaisesti suojaamaan kuperaa haavaa. Pyöristä vielä terävät kulmat. (10/00)

2. Jos kädessäsi tai jalassasi on **laastari** tai side, joka ei millään tahdo pysyä kiinni, leikkaa esimerkiksi sukkahousujen säärionsasta pätkä ja pujota se siteen tai laastarin päälle. Ei purista eikä kiristä, mutta pitää ja hengittää. (8/93)

3. Monien suklaamunien sisällä on muovinen, tiiviisti sulkeutuva muna. Siinä on hyvä **kuljettaa lääkkeitä**. Siinä voi pitää pari kolme tablettia työpaikalla tai päänsärkytabletin käsilaukussa kaiken varalta. Maalarinteippiin kirjoitetaan lääkkeen nimi päälle. (3/94)

4. Kun otat **lääketabletteja** täydestä **läpipainopakkauslevystä**, ota parittomina päivinä toiselta reunalta, parillisina toiselta. Näin tiedät heti, oletko kuluvana päivänä jo ottanut lääkkeen. (3/00)

5. Kokoa matkaa varten pieni **lääkevarasto** esimerkiksi vanhaan **silmälasikoteloon**. Laastarit, tabletit ja pipetit löytyvät helposti. (1-2/98)

6. Jos pursotat **lääkevoidetta** esimerkiksi kiipeään **olkapäähän** ja levität voiteen kädellä, suuri osa menee terveeseen kämmeneen eli hukkaan. Otapa avuksi kuminen taikinanuolija. Se on oivallinen väline tähän työhön ja toimii tarvittaessa myös kätesi jatkeena. (11/98)

7. **Ajantaju heittää** helposti univelan takia. Apu tulee pysäköintikiekosta: merkitse sillä nukkumaanmeno-aika, ruokatunti tai lääkkeen ottamisen hetki. (3/06)

8. Mikäli epäilet **käveleväsi unissasi**, laita askelmittari yöksi alushousujen vyötärölle. Jos näet siinä aamulla lukemia, on pelkosi totta. (3/06)

9. Sykemittari tuo uutta **puhtia hoitotyöhön**. Työ sujuu kuin tanssi, kun seuraat sykkeen nousemista terveyttä edistävälle tasolle. (sovellettu 4/06)

10. **Hoitotyö** ei enää ole **tylsää**. Voit kuvitella olevasi TV-kameran edessä Teho-osaston kuvauksissa. Näin viihdytät itsesi lisäksi myös asiakkaita ja työkin käy kuin itsestään. (sovellettu 5/01) ■

Jutun kirjoittaja on tutkinut niksejä vuodesta 1986, julkaissut kymmenen niksikirjaa ja toimittanut Niksi-Pirkkaa viimeiset kuusi vuotta.